

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра ботаніки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор ЖДУ
проф. Саух П.Ю.
“03” червня 2013 року

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ВИГОТОВЛЕННЯ НАОЧНИХ ПОСІБНИКІВ З БІОЛОГІЇ
підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст»

галузь знань
напрямок підготовки
спеціальність
факультет

0401 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
040102 Біологія
7.04010201 Біологія*
Природничий

Навчальна програма навчальної дисципліни Методика виготовлення наочних посібників з біології для студентів за спеціальністю 7.04010201 Біологія*. – „8” квітня 2013 року – 5 с.

Розробники:

к.б.н., доцент Астахова Л.Є.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ботаніки

Протокол від “ 8 ” квітня 2013 року № 12

Завідувач кафедри ботаніки (Киричук Г.Є.)

“ 8 ” квітня 2013 року

Схвалено методичною комісією природничого факультету

Протокол від “11” квітня 2013 року № 9

Голова (Вискущенко А.П.)

“11” квітня 2013 року

Схвалено вченою радою

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Протокол від “24” травня 2013 року № 10

Проректор з навчальної роботи М.М. Осадчий

“24” травня 2013 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни „Методика виготовлення наочних посібників з біології” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціаліст за спеціальністю **7.040102 Біологія***.

Програма розроблена на основі збірника програм нормативних та спеціальних курсів для студентів природничого факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. - Мелітополь, 2010 р. – 246 с.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з усіма засобами навчання та їх взаємозв'язку з іншими компонентами навчання як педагогічної системи.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна „Методика виготовлення наочних посібників з біології” є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”, має прикладний професійно-орієнтований характер. Вона тісно пов'язана з навчальною дисципліною „Методика викладання біології”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Засоби навчання та їх застосування.

Змістовий модуль 1. Значення засобів навчання біології. Їх класифікація.

Тема 1. Класифікація засобів навчання.

Тема 2. Натуральні об'єкти.

Змістовий модуль 2. Образні засоби навчання.

Тема 1. Засоби зображення й відображення об'єктів.

Змістовий модуль 3. Використання засобів унаочнення в навчальному процесі.

Тема 4. Технічні засоби навчання.

Тема 5. Навчально-методичні видання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета – поглиблення і розширення обсягу знань студентів про засоби навчання, які мають самостійний статус поряд з цілями, змістом, методами й організаційними формами навчання; створення навчально-методичних комплексів учбового обладнання на основі диференційованого підходу до вибору засобів наочності та методики їх раціонального використання.

1.2. Завдання: сформувати знання про засоби навчання та їх взаємозв'язок з іншими компонентами навчання; ознайомити з класифікацією засобів навчання; розглянути методики виготовлення наочних посібників з біології та особливості їх використання на уроках різних типів, а також на різних етапах уроку; сформувати вміння застосовувати теоретичні знання на практиці; навчити виготовляти й використовувати на уроках та у позакласній роботі засобів унаочнення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- методику і техніку виготовлення наочних посібників;
- основні правила фіксації природного матеріалу;
- правила та методи фарбування рослинних тканин;
- методику і техніку виготовлення гербарію;
- методику виготовлення скелетів тварин;
- методику виготовлення цитологічних та анатомічних наочних посібників;
- методику виготовлення саморобних таблиць;
- методику виготовлення об'ємних посібників;
- методику застосування технічних засобів навчання;
- методику зберігання наочних посібників;

вміти:

- володіти методами виготовлення наочних посібників;
- використовувати на уроках та у позакласній роботі різних засобів унаочнення;

• використовувати технічні засоби навчання та навчально-методичні видання на уроках різних типів, а також на різних етапах уроку.

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Навчальна дисципліна „Методика виготовлення наочних посібників з біології” є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст” і має прикладний професійно-орієнтований характер.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 годин / 1,0 кредит ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Засоби навчання та їх застосування.

Змістовий модуль 1. Значення засобів навчання біології. Їх класифікація

Класифікація засобів навчання

Значення засобів навчання та їх взаємозв'язок з іншими компонентами навчання як педагогічної системи. Означення засобів унаочнення з біології.

Класифікація сучасних засобів навчання біології за різними ознаками. Класифікація С.Г. Шаповаленка.

Натуральні об'єкти

Предмети й явища об'єктивної дійсності для безпосереднього вивчення (живі організми, гербарії, вологі препарати, мікропрепарати, скелети, колекції, опудала, мумії, тушки, зразки гірських порід, ґрунту, палива тощо).

Натуральні предмети й технічні засоби для демонстраційного та лабораторного відтворення явищ природи, кількісного та якісного їх вивчення (прилади, інструменти, реактиви, матеріали тощо);

матеріальні й технічні засоби для виготовлення предметів навчального обладнання, для догляду за ними та ремонту (інструменти, технічні пристрої, матеріали тощо).

Змістовий модуль 2. Образні засоби навчання

Засоби зображення й відображення об'єктів

Об'ємні посібники (муляжі, моделі, рельєфні таблиці);

площинні посібники (навчальні таблиці, плакати, настінні карти, картини, фотографії, дидактичний матеріал тощо);

знаково-символічні засоби (пиктограми, ідеограми);

аудіовізуальні засоби (діапозитиви, епіоб'єкти, транспаранти, діакіно- та відеофільми, радіо- й телепередачі, відеозаписи тощо);

віртуальні засоби (мультимедійні програми).

Змістовий модуль 3. Використання засобів унаочнення в навчальному процесі

Технічні засоби навчання

Передачі інформації (діа-, епі-, графо-, кіно-, мультимедіапроектори, магнітофони, відеомагнітофони, програвачі, диктофони, аудіотехніка, радіо, телевізори, сучасна комп'ютерна техніка й демонстраційно-моделювальне програмне забезпечення);

контролю (старі модифікації пристроїв типу АМК-2, сучасна комп'ютерна техніка й контролювальне програмне забезпечення);

навчання й самонавчання (комп'ютерні навчальні програми – лінійні, розгалужені, комбіновані);

допоміжні (дошки – традиційні класні, презентаційні, електронні; панелі – рідинно-кристалічні, плазмові; модеми, сканери, принтери, відеокамери, фотоапарати, лазерні указки тощо);

комбіновані, або універсальні (аудиторні технічні комплекси).

Навчально-методичні видання

Друковані навчальні видання для учнів (підручники, робочі зошити, книжки для читання, довідники, збірники задач і вправ тощо);

друковані навчально-методичні видання для вчителя (навчальні програми, методична та науково-популярна література, довідники тощо);

електронні навчальні видання й ресурси (електронні підручники та посібники, енциклопедії, довідники, словники хрестоматії тощо).

3. Рекомендована література

Базова

1. Захваткін В.О. Посібник з мікроскопічної техніки. - Львів, 1992. – 189 с.
2. Прахов М.М. Виготовлення наочних посібників з біології в середній школі. - К.: Радянська школа, 1953. – 124 с.
3. Томін С.В. Виготовлення наглядних посібників з біології. - Ніжин. - НДПУ.- 2003. – 163 с.
4. Трайтак Д.І. Виготовлення наочних посібників з ботаніки. – К.: Радянська школа, 1971. – 52 с.

Допоміжна

1. Заславский М.А. Изготовление чучел птиц, скелетов и музейных препаратов. – М.-Л.: Наука, 1966. – 251 с.
2. Ильин М.П. Школьный гербарий. - М.: Просвещение, 1971. – 96 с.
3. Кириченко А.Н. Методы сбора настоящих полужесткокрылых и изучения местных фаун. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1957. – 122 с.
4. Козлов М., Нинбург Е. Ваша коллекция. Сбор и изготовление зоологических коллекций: Пособие для учащихся. - М.: Просвещение, 1971. – 159 с.
5. Павловский Е.Н. Методы ручного анатомирования насекомых. – М.- Л., 1957. – 86 с.
6. Самчук М.Д. Виготовлення наглядних посібників з зоології.- Луганськ.- ЛДПУ. – 2002. – 54 с.
7. Скворцов А.К. Гербарий: Пособие по методике и технике. - М.: Наука, 1977. – 199 с.
8. Смогоржевский Л.О. Практикум по виготовленню наочних посібників з зоології та фізіології людини. – К.: Рад.школа, 1959. – 65 с.
9. Федин Л.А., Барский И.Я. Микрофотография. – Л.: Наука, 1971. – 245 с.
10. Яковлев Я.И. Изготовление наглядных пособий. - М.: Колос, 1969. – 365 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://kukh.ho.ua/kurs/>
2. <http://ukrefs.com.ua/>
3. <http://doc.freeref.ru/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – проведення модульної контрольної роботи та виконання тестових завдань.